

ויש מי שהראה כד פעם: עשר פעמים 'דיו', אחד עשר פעם 'דיהם' [והיה יכול לומר 'ידם'], 'ידיו לא שטף במים', 'תמכו בידיו', וישלך מיִדו' [ואף על פי שזה האחרון אינו מלא, אך לא כתיב מידו בחולם רק בקמץ, לשון רבים] (מהר"ר משה בצלאל בן השפ"א, נדפס בסוף ספר שפת אמת).

'מאי קאמר, הכי קאמר במקום שסומכין שוחטין שתכף לסמיכה שחיטה'. אינו משנה הגירסה, כי כן מצינו פעמים רבות '... במשמעות 'ש...' [וכן מצינו תופעה הפוכה]. ע' במצוין ביוסף דעת ב"ב קע. וערכין ט.

'חומר בתנופה, שהתנופה נוהגת בקרבן היחיד ובקרבן הצבור בחיים ובשחוטין ובדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, מה שאין כן בסמיכה'. סמיכה נוהגת בשני קרבנות ציבור כמו שאמרו לעיל, אלא שנה כאן 'קרבנות ציבור' משום סיום דבריו – 'בחיים ובשחוטין', שהתנופה בחיים ובשחוטים אינה קיימת אלא בשלמי ציבור (כדתנן לעיל סא.), ועל זה קאי 'מה שאין כן בסמיכה' – שאינה אלא בחיים (עפ"י רש"י (עע"ש) וחדושי הגר"ס).

דף צד

'בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר, היה עולה בכבש והסגן בימינו'. ואם תאמר, הלא ההולך לימין רבו הרי זה בור? ויש לישב בשני אופנים: או מפני שכשעולה בכבש שמאלו למערב, לצד הייכל וקדש הקדשים, לכן הסגן בימינו שלא כרגיל, כדי שלא להפריד בין הכהן הגדול להיכל. או י"ל ששאר הכהנים היו מהלכים לשמאל הכהן הגדול, וכמו שאמרו (בסנהדרין יט.) שהסגן הולך בימינו כשראש בית אב וכל העם משמאלו. [וע' להלן (צח: ובתוספתא סנהדרין ח) מחלוקת תנאים האם האמצעי משובח או השני, כנר המערבי שהוא השני ומימינו אחד, וכל השאר משמאל] (עפ"י עלה יונה עמ' רעז). ע"ע תו"י יומא מה. ד"ה היום.

פרק אחד עשר – 'שתי הלחם'

'ונאפות אחת אחת... ונאפות שתיים שתיים' – בספר קרן אורה (כאן ולהלן צה:) כתב שאין הכוונה שהיו הלחמים נאפים בתנור בנפרד או בזוגות, אלא המדובר כאן רק על נתינתם בתנור [כמו שלמדו מושמת אותם, כדלהלן – מעשה השימה], אבל בשעת האפיה היו נתונים הלחמים כולם בתנור, שהרי התנור מקדשם כדלהלן, והלא כלי שרת אינו מקדש אלא אם נתון בתוכו השיעור כולו כאחת ולא מקצתו.

ואולם בחזון איש (כו, ג.) וכן נראה מדבריו בסי' לב סק"ח) נקט בפשיטות שהאפיה היתה נעשית אחת אחת או שתיים שתיים, וכתב שצריך לומר כיון שלמדו זאת מן המקראות, גזרת הכתוב היא שמתקדשות אחת אחת בלחם הפנים ושתיים שתיים בלחם. [ולפי זה כתב שלדעת הסובר מדת יבש נתקדשה, יש לומר ששתי הלחם מתקדשים כבר בעשרון, כיון שנאפה אחת אחת].

א. על הקושיא הנזכרת, כיצד התנור מקדש אחת אחת – כתב בספר שלמי שמעון (עפ"י המבואר בתוס' מעילה) שדין 'תנור מקדש' אינו כשאר כלי שרת, אלא מעשה האפיה הוא המקדש ולא ההימצאות בתוכו, אשר על כן יש לומר שדין 'מלאים' לא נאמר אלא בקידוש כלי ולא בתנור.

פרק אחד עשר; דף צד

- קנט. א. הכנת לחם הפנים ושתי הלחם – אחת אחת או שתיים שתיים?
ב. כיצד היתה צורתו וסדר אפייתו של לחם הפנים?
ג. הסניפים והקנים של הלחם – כיצד היו מונחים ולמה היו משמשים?
- א. שתי הלחם ולחם הפנים נילושות אחת אחת (בלחם הפנים נאמר שני עשרנים יהיה החלה האחת. ומלשון יהיה יש לרבות שתה"ל).
לחם הפנים היה נאפה שנים שנים (ושמת אותם). אבל שתי הלחם – אחת אחת (אותם דוקא).
יש אומרים שאפשר היה לאפות לחם הפנים כמה ביחד, ובלבד שלא יפחות משנים. ויש מי שמצדד להפך (ע' מנ"ה, שפ"א, חו"ב).
- ב. צורת לחם הפנים; רבי חנינא אמר: כמין תיבה פרוצה, כלומר מרובע ומקופל בשני צדיו כלפי מעלה. רבי יוחנן אמר: כמין ספינה רוקדת – צר מלמטה (כרוחב אצבע. רש"י) ומתרחב ועולה בשיפוע לכאן ולכאן.
התוס' דקדקו מרש"י שמתרחב והולך מארבעה צדדים, והם חולקים על כך וסוברים שאינו מתרחב אלא משני הצדדים לרוחב השלחן (וע"ע חת"ס ח"ו מב; חו"א מב, כח).
ושלשה דפוסים היו לו: בעורו בצק, בתוך התנור, ולאחר רדייתו ממנו (שלא יתקלקל עד שיסדרנו על השלחן. אבל כשהיה הלחם על השלחן, לא היה נתון בדפוס. עפ"י תוס').
א. נראה מהרמב"ם שפסק הלכה כמאן דאמר 'כתיבה פרוצה', כפשטות לשון הברייתא 'כמין טבלא מרובעת' (ק"ן אורה ובה תודה. וע"ע שפ"א כאן ולהלן צו: שו"ת חת"ס ח"ו מב; חו"א מב, כח).
ב. הדפוס הראשון והשלישי – של זהב. והשני, שבו היו אופים – לפרש"י (תרומה. ואולם ע' רש"י להלן צו. ד"ה דפוסין, ובטהרת הקדש שם) היה מברזל, ולהרמב"ם – של זהב.
- ג. ארבעה סניפים (- תומכים) היו ללחם הפנים, ניתנים בצדי השלחן מכאן ומכאן לתמוך הלחם שלא יישבר מפני כבדו. בסניפים היו פיצולים (י"מ כמין ענפים או בליטות וי"מ פגימה ונקב. ערש"י, רש"ש צו.) בהם יושבים הקנים שבין לחם ללחם.
למאן דאמר כתיבה פרוצה (והיה הלחם ממלא כל רוחב השלחן), בסיס הסניפים מונח על הרצפה. למאן דאמר 'כספינה רוקדת' היו הסניפים מעוגלים קצת, לתמוך את הלחם שהיה בצורת אלכסון כנ"ל. ולדעה זו היו הסניפים עומדים על השלחן.
שלשה קנים היו לכל לחם ולחם, בשני צדיו ובאמצע [מלבד ללחם העליון – שני קנים. ולתחתון לא היו כלל, שהיה מונח על טהרו של שלחן, כדלהלן] – אורך הקנים נתון לכיוון רוחב השלחן. [הקנים היו משוקעים בלחם, ולא היו בולטים ממנו אלא מעט מאד (צו.). ולמאן דאמר 'כספינה רוקדת' היו עושים בלחם בליטה או חקק לקבל את הקנים, שהרי שולי הלחם היו חדים ואינם נוגעים בקנה אלא באמצעם]. מטרת הקנים היתה להחזיק את הלחם ולתת ריוח בין לחם ללחם, למניעת עיפוש.
א. התוס' כתבו לצדד שהסניפים לא היו סומכים אלא את הלחם התחתון.
ב. ישנה דעה (צו:) שלא היו לו סניפין כלל (ויש מי שפרש בע"א).
ג. דפוסים, סניפים וקנים – אינם מעכבים. ואולם הבזיכים ללבונה – משמע שמעכבים (כ"כ בק"ן אורה להלן צו עפ"י הסוגיות).

דף צה

קס. א. האם לחם הפנים נפסל בשעת מסעות ישראל במדבר?

ב. האם יש סילוק מסעות בלילה?

ג. האם זבים ומצורעים משולחים חוץ למחיצתם – (מחנה לוי' / ישראל) בשעת סילוק מסעות?

א. מסקנת הסוגיא כדברי רבין שבזמן שהלחם מסודר על השלחן – אינו נפסל במסע (לחם פנים לפני תמיד).

ואם מסולק – נפסל (כאשר יחנו כן יסעו – מה בחניתו נפסל ביוצא, אף בנסיעתו. וכיון שלא היו שם

קלעים – הרי זה 'יוצא').

ורב דימי אמר: במסודר – אינו נפסל, ובמסולק – מחלוקת ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי. והקשו על כך מן הברייתא.

לענין שאר קדשים, הכשרם ואכילתם בשעת סילוק מסעות – ע' בובחים סא; קטז.

ב. אביי הוכיח מן הברייתא שיש סילוק מסעות בלילה, ואם נעלה הענין בלילה, היו נוסעים מיד ולא היו

ממתינים לבוקר.

ג. דין שילוח זבים ומצורעים חוץ למחיצתם בעת המסע, תלוהו בגמרא במחלוקת רבי אליעזר וחכמים; לדעת

ר"א בכל מצב שאין נוהג דין שילוח טמא-מת – כגון במסע שאין שם עזרה, וכן בפסח הבא בטומאה –

אין נוהג שילוח זב ומצורע. ולחכמים נוהג דין זה אף במצב כזה.

דפים צה – צו

קסא. א. היכן לשו וערכו ואפו את המנחות לסוגיהן, ומדוע?

ב. האם הכנת המנחה דוחה את השבת?

ג. מהו פירוש דברי דוד לכהן נוב והוא דרך חל ואף כי היום יקדש בכלי?

ד. מהן מידותיהן של שתי הלחם ולחם הפנים?

ה. עד איזה גובה שלחן מקדש את הניתן עליו?

א. בשתי הלחם ולחם הפנים, נחלקו תנאים האם לישתם ועריכתם בחוץ ואפייתם בפנים (תנא קמא), או כל

מעשיהם (הנעשים בכלי, כלישה ועריכה) בפנים (ר' יהודה), או כשר לאפותם הן בעזרה הן מחוצה לה (ר' שמעון).

בתורת כהנים (יה) הובאה דעת ת"ק לחלק בין לחם הפנים שלישתם ועריכתם בפנים, לשתי

הלחם בחוץ. ולא הובאה דעת ת"ק דידן (מובא ב'פה עינים').

ונחלקו בשאלה האם מדת יבש (- העשרון וכד') נתקדשה ומתקדש מה שבתוכה, הלכך צריך להיות

בפנים, או לא נתקדשה. וכן נחלקו (ר' יהודה ור' שמעון) האם תגור מְקַדֵּשׁ אם לאו [ומחלוקתם בגמרא

שקבלו מרבותיהם, ולא בדרשת הכתובים].

הרמב"ם פסק כתנא קמא שלישתם ועריכתם בחוץ ואפייתם בפנים, ומאידך פסק שמידות יבש

נתקדשו. אמנם נראה שאם רצה – יכול ללוש בפנים לכל הדעות (ליקוטי הלכות).

מנחת חביתין ושאר כל המנחות – לישתן ועריכתן בפנים (ולמדו מהשוואת הכתוב ביחזקאל אפיית

המנחות עם בישול חטאת ואשם. והוא הדין ללישה ועריכה, היות שנמדד השמן בלוג וכלי הלח מקדשים,

לכן נעשות בכלי קדש, משא"כ שתי הלחם ולחה"פ שלא היה בהן שמן והיו נעשות בכלי יבש בלבד. תוס'

ורי"ד).